

Філософсько-культурологічні виміри буття людини

УДК 140.8:321.7

ФІЛОСОФСЬКА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ БАЗОВИХ БІБЛІЙНИХ ОБРАЗІВ У КОНТЕКСТІ ХРИСТИЯНСЬКОГО СВІТОГЛЯДУ

Олена Андрієнко

Донецький національний університет,
вул. Університетська, 24, м. Донецьк, 83055, Україна,
e-mail: elena_andrienko8@mail.ru

Тетяна Андрєєва

Донецький національний університет,
вул. Університетська, 24, м. Донецьк, 83055, Україна,
e-mail: andrewal@skif.net

Проаналізовано філософський зміст основних біблійних образів – Бога, людини, гріха, Апокаліпсису, Царства Божого тощо в контексті християнського світогляду. Зроблено висновок про те, що Біблія має не лише релігійний, а й філософський зміст, а її образи використовували в багатьох соціальних та ідеологічних ученнях.

Ключові слова: світогляд, Біблія, духовність, людина.

Дослідження філософського змісту біблійних образів важливе для більш ґрунтовного розуміння Біблії, а також низки соціальних та культурних явищ і процесів. Вичерпне осмислення Святого Письма – практично нереальне завдання, оскільки це не просто релігійний чи літературний текст. Біблія – основа, на якій сформувалося кілька культурних традицій, зокрема й нинішня європейська. У культурі й історії сучасної України Біблія теж відіграє вагомую роль. На український світогляд безпосередньо вплинули принципи та ідеї, висловлені у Святому Письмі. Особливості нинішнього розуміння демократії, моралі, естетичних категорій також значною мірою пов'язані з Біблією. Людина засвоює біблійні ідеї в процесі соціалізації, навіть якщо не є релігійною і ніколи не читала Біблії – через знайомі практично всім прислів'я, приказки та крилаті вислови; вживаючи їх щодня, люди часто забувають про їхнє походження.

Аналіз джерел і наукової літератури дає змогу зробити висновок про актуальність проблеми інтерпретації біблійних текстів. Різні її аспекти вивчали С. Головащенко [1], І. Архипова [2], Д. Щедровицький [3], М. Армор [4], Дж. Фрезер [5], Є. Мелетинський [6] та ін. Але якщо є чимало наукових видань, у яких Біблію

досліджено лише як релігійний текст, то значно менше праць, у яких розглянуто філософський рівень сприйняття та інтерпретації Біблії.

Мета роботи – дослідження філософської інтерпретації базових біблійних образів у контексті християнського світогляду.

Один із центральних біблійних образів – образ Бога. Згідно з біблійною ідеєю Об'явлення, Бог відкриває своє ім'я людям ("Бог сказав Мойсею: Я є той, хто існує" (Вих. 3: 14)), і воно стає священним ("Не вимовляй імені Господа Бога твого всує, адже Господь не залишить без покарання того, хто вимовляє ім'я його всує" (Вих. 20: 7)). За релігійною традицією юдеїв, різні імена Бога покликані виявити біблійне розуміння його природи і символічно відображають окремі властивості, риси й атрибути. Головна ознака біблійної інтерпретації Бога, за термінологією С. Головащенко, – "персоналістичний монотеїзм" [1, с. 294]. Це означає, що Бог є творцем Всесвіту, а також верховною, абсолютною Особистістю [2, с. 201], що має зв'язок з людиною через Божественне Об'явлення, молитву, поклоніння та виконання вимог декалогу: "1) Нехай не буде в тебе інших богів перед лицем Моїм; 2) Не створи собі кумира і не вклоняйся йому; 3) Не вимовляй імені Господа Бога твого всує; 4) Пам'ятай день суботній, щоб святити його; 5) Шануй батька й матір твоїх; 6) Не вбивай; 7) Не чини перелюбу; 8) Не кради; 9) Не вимовляй неправдивого свідчення на ближнього твого; 10) Не бажай того, що є в ближнього твого" (Вих. 20).

Спершу біблійний Бог не називає себе безпосередньо. Він каже Мойсеєві: "...так скажи синам Ізраїлю: Господь, Бог отців ваших, Бог Авраама, Бог Ісака і Бог Якова послав мене до вас. Ось ім'я моє вовіки..." (Вих. 3: 15). Але крім цього Божого імені, існує ще тетраграматон – особисте ім'я Бога, що в єврейському тексті зафіксовано 6823 рази [3, с. 396]. Точну його вимову юдейська традиція втратила після вавилонського полону (з V ст. до н. е.). Промовляти особисте ім'я Бога могли лише посвячені, а згодом тільки юдейський первосвященик на свято Йом-Кіпур. Водночас у загальну практику ввійшла навмисна неточність вимови. Поступово тетраграматон загалом зник із ужитку, натомість з'явилося слово "Адонай" – "Господь", на яке натрапляємо в Септуагінті та Вульгаті. У Біблії є й інші імена Бога, наприклад Елохім, або Ел – слово, що вказує на могутність Бога, а також ім'я Ягве, яке Бог сам використовує в Біблії, коли хоче підкреслити свою участь у людському житті. Часто слово Ягве вживають у парі з іншими словами, які підкреслюють відповідні якості божественної природи ("Ягве шалом" – "Бог є мир", "Ягве іре" – "Бог роздивиться") [4, с. 21]. Ім'я Ягве (Єгова) дослідники вважають іменем стародавнього племінного Бога євреїв. Етимологічно воно пов'язане з дієсловом "гаваг" у значенні "бути, існувати". Отже, Ягве – "той, хто існує". Глибинний сенс цього імені розкривається, по-перше, через утвердження вічного життя-існування Бога як сутнісної характеристики, а по-друге, через особистісне ставлення Бога до людини в акті Угоди-Заповіту. Богословська інтерпретація імені Елохім полягає в підкресленні трансцендентності Бога щодо людського світу, на відміну від особистісного імені Ягве. У єврейських текстах також є традиційне звертання до Бога – Авва, тобто "батько", "отче", та Баалі – "господарю", "хазяїне мій". Загалом, Біблії притаманно надавати іменам Бога антропоморфних і персоналістичних асоціацій, на відміну від містичної літератури, що сформувалася на основі біблійних текстів, де переважають містичні й символічні риси в образі Бога.

Імена Бога не порушують уявлення про його єдність, проте свідчать про якості божественної природи, основні з яких такі:

– абсолютне знання. Бог знає все про минуле і майбутнє та перебуває поза часом і простором (“...Божого ніхто не знає, крім Духу Божого”);

– премудрість. Бог знаходить досконалі засоби для обоження людини (“... немудре Боже мудріше за людське...” (1Кор. 1: 25); “...не бачило того око, не чуло вухо... що приготував Бог люблячим Його” (1Кор. 2: 9));

– самовладність та свобода Бога. Бог не потребує нікого і нічого для свого існування і є особистістю, воля якої абсолютна. Божа воля не залежить від причин. Він не підвладний почуттям і карає без гніву тих, кого вважає за потрібне (Пав. 9: 18–19);

– усемогутність Бога. Бог має необмежену силу, володарює на Небі і на Землі, в нього “немає безсилового слова” (Лк. 1: 37). Водночас Божу силу інтерпретовано як розумну й моральну. Бог досконалий, тому не може захотіти чогось злого;

– святість Бога. Бог завжди бажає лише добра, його воля абсолютно збігається з моральною чистотою: “Але Ти, Святий, живеш серед прославлення Ізраїлю” (Пс. 21: 4);

– правосуддя Бога. Вся природа в Біблії тяжіє до блага. Тих, хто вершить зло, буде покарано (“...Лице Господнє проти тих, хто робить зло, щоб стерти з землі пам’ять про них” (Пс. 33: 17)). Бога-Сина в Новому Заповіті часто називають “праведним суддею”, що з’явиться наприкінці часів;

– любов Бога. Біблійний Бог є благим. Його любов скерована на створену природу. Крім того, Бог виявляє любов у самому собі (Син любить Отця, Отець – Сина тощо). Любов Бога може затьмарювати лише гріх, але він ненавидить не грішника, а гріх, тому здатен прощати: “...простив беззаконня народу Твого, покрити всі гріхи його” (Пс. 84: 3);

– істина та вірність Бога. Бог – абсолютна досконалість та істина (“Адже слово Господнє праве і всі діла його істинні” (Пс. 32: 4)), тому він не може змінюватися і завжди вірний своєму Слову (“Адже Він сказав – і зробилося; Він повелів – і з’явилось” (Пс. 32: 9)).

– єдність Бога: “...Ти, Боже, єдиний Ти” (Пс. 85: 10);

Отже, образ Бога – один із центральних образів Біблії (поряд з образом людини). Біблійний Бог – єдиний у трьох особах. Він – абсолютна особистість, що має імена, які відображають якості його природи, однак людина не може пізнати Бога повністю. Пізнати біблійного Бога можна настільки, наскільки він сам відкриває себе людині, починаючи від патріархів.

Образи перших людей – Адама та Єви, і людства загалом, відіграють важливу роль у біблійному тексті, адже сюжет Біблії полягає в розкритті стосунків між Богом і людиною. Від самого початку в Святому Письмі йдеться про те, що Бог створив людину за своїм образом і подобою. Однак це не означає, що Бог схожий на людину фізично, тому що Бог у Біблії – духовна сутність, за винятком другої особи Трійці – Христа, що втілюється в образі людини і в повноті містить людську природу. Бог наділив людину духом, тому вона подібна до нього – також має духовну сутність: “І створив Бог людину з праху земного, і вдунув у неї дихання життя, і стала вона душею живою” (Бут. 2: 7). Спершу Бог створив Адама

– першого чоловіка, потім Єву – з Адамового ребра. Хоча Бог у Біблії не має статі, його здебільшого сприймають як особу чоловічої статі: про це свідчить один із видів звертання до нього – Баалі (“господарю мій”), що також є формою шанобливого звертання жінки до чоловіка. Крім того, першим Бог створив саме чоловіка, а це закладає патріархальні засади біблійного світогляду, що широко виявляються донині в усіх культурах, на яких вплинуло християнство.

Хоча в людині є духовне божественне начало, ім'я Адам має й інший відтінок – від єврейського “га-адама” – “земля”, “порох земний”. Тобто людину створено з пороку земного. В образі першого чоловіка наявні риси стародавнього етіологічного міфу [8, с. 205]. Це підкреслює зв'язок людини із землею, а водночас з усією створеною природою, як і в багатьох інших релігійно-міфологічних традиціях (латинське *homo* від *humus* або шумеро-аккадські міфи про створення людини з глини). Проте біблійний образ людини має низку відмінностей, що відрізняє його від інших міфологічних інтерпретацій.

Образи перших людей, змальованих у Біблії, заклали основи біблійної антропології, суттєві риси якої такі: уявлення про людину як про вінець творіння (“І сказав Бог: створимо людину... і нехай володарюють вони... над всією землею” (Бут. 1: 26)); уявлення про унікальність становища людини у навколишньому світі; завдання панувати й упорядковувати світ (наприклад, Адам роздає імена всім живим істотам (Бут. 1: 28; 2: 15)); унікальність душевної та духовної організації людини – органічність і єдність тіла, душі та духу – вищого вияву духовності в людині. Разом ці три аспекти творять особистість. Крім того, у Святому Письмі особливо підкреслено роль серця як осередку внутрішнього життя особистості. Серце – символ здібностей (Вих. 35: 34; 36: 1–4), свідомості (Лев. 26: 41); тілесних сил (Суд. 19: 5, 8). Образ серця в Біблії – також образ місця зустрічі з Богом, до Бога слід звертатися й шукати “всім серцем” (Сам. 7: 3), каятися також потрібно “в серці” (Пс. 50: 19) і віра та спасіння йдуть “від серця” (Рим. 10: 9). Серце – осередок моралі та духовного діалогу з Богом; уявлення про сутнісну єдність людського розуму, почуттів, волі, розкриті в понятті серця; антропоцентризм, суть якого не тільки в унікальному становищі людини, а й в образі Христа-Боголюдини, що рятує Всесвіт (“...Дух Божий живе в вас. Якщо хто Духу Христа не має, то і Його... сьогоднішні тимчасові страждання нічого не варті порівняно з тією славою, що відкриється в нас...” (Рим. 8: 9–23)); ідея людства як результату божественної творчості, а також ідея єдності всіх людей через походження від Адама і Єви (згодом слово “Адам” почали вживати на означення людини загалом) [1, с. 302].

Отже, базові характеристики біблійного образу людини такі: зв'язок людини і Бога, що існує від початку творіння, антропоцентризм, а також учення про спасіння людини як про її повернення до стану єдності з Богом.

У Біблії йдеться про те, що Адам і перша жінка порушили стан гармонії з Богом (Бут. 3: 1–7). Роль жінки в цьому особливо чітко підкреслено в тексті. Зазвичай жінкою, що її спокусив змія, через яку спокушено Адама і яку разом із Адамом Бог вигнав з раю, називають Єву. Але в неканонічних текстах є й інші образи дружини Адама, найпопулярніший з яких – образ Ліліт. Порушення Божої заборони не їсти з дерева пізнання (яке є, фактично, варіантом міфологеми вісі світу [5, с. 215]) пов'язане з порушенням первісної гармонії між Богом

і людиною, Богом і світом. Біблія описує цю подію через поняття “гріхопадіння”, “первородний гріх”, “прабатьківський гріх” тощо. Поняття гріха нерозривно пов’язано в Біблії зі смертю, оскільки означає відрив від джерела вічного життя – Бога. Описане в Святому Письмі покарання передбачало вигнання з чудесного Едемського саду й потребу добувати хліб “у поті свого лица”, “пораючи” землю, “з якої узятий він був” (Бут. 3: 8–24).

Різноманітної інтерпретації набув цей образ у післябіблійній традиції – юдаїстській та ісламській. Загалом, біблійне уявлення про образ людини базується на тезі про її подвійну природу – богоподібність і гріховність. Цей дуалізм розвивається в контексті типологічної відповідності Ісуса Христа образу Адама в Старому Заповіті. Тобто Христос часто постає в тексті як новий Адам, що обожився. Це дає змогу всьому людству подолати гріх. Христос приходить для того, щоб “виконати закон”, тобто подолати незворотні наслідки гріха (Мр. 5: 15). Він – “Син людський”, прямий потомок Адама (родовід у Лк. 3: 23–28), а водночас – “новий Адам”, що, як Боголюдина, скасовує прабатьківський “переступ одного” і приносить “виправдання для життя всіх людей” (Рим. 5: 14–19).

Отже, поняття гріха в Біблії – одне з основних. Воно тісно пов’язане з образами людини та Бога. Сенс біблійної історії – у подоланні первісного гріха (а значить, і смерті) та поверненні людини через жертву Христа до стану гармонії і вічного життя в Богіві.

Сутність людини описано в Святому Письмі здебільшого в контексті релігійної інтерпретації у вимірах “Бог – людина” та “людина – Бог”. Тому поняття Заповіту – головне поняття в цих взаєминах – є одним із ключових у біблійному тексті. Заповіт здебільшого інтерпретують як священну угоду, або союз Бога і людства [7, с. 302]. Також Заповіт – акт, за яким воля, яку хтось проголосив, ставала обов’язковою до виконання. Водночас наголошували на авторитеті того, хто встановлює Заповіт [1, с. 304]. Спершу це поняття відбивало суспільний і юридичний досвід стародавніх народів, скріплюючи союз-угоду із взаємними обов’язками, що могла бути: а) рівноправною (шлюбна угода, угода про мир і дружбу (Бут. 14: 13, 21–22; Мал. 2: 14)); б) нерівноправною – між паном і васалом (Єг. 9–11; 2 Сам. 3: 12–13). Аналогічно біблійна свідомість окреслила взаємини між Богом і людьми.

Згідно з Біблією, початок Заповіту – перебування Адама і Єви в Едемі. Розірваний унаслідок гріхопадіння, Заповіт відновлювали через біблійних патріархів і пророків: Ноя (Бут. 9: 1–17); Авраама (Бут. 17: 10–14) та Мойсея (Вих. 24: 8). Сюжет укладання Заповіту через Мойсея, або “Синайського Заповіту”, набув у стародавній юдейській літературній традиції особливого значення. Носієм Заповіту проголошено богообраний народ Ізраїлю. Умови священного Заповіту неодноразово сформульовано в біблійному тексті і вони становлять систему нормативних тверджень, окреслених біблійним поняттям Закону (Вих. 20; Второз. 5). Символами укладання Заповіту в давніх євреїв були різноманітні природні явища та обрядові дієства, про що свідчить священний текст: веселка (Бут. 9: 13), обрізання (Бут. 17: 10–14), священні трапези-жертвоприношення (песах у Вих. 12: 6–11), а також культові предмети і місця – ковчег та скинія Заповіту (Вих. 25: 10 – 22; Чис. 10: 33–36).

У Біблії Заповіт описано як недосконалий через людську гріховність. На це постійно звертали увагу біблійні пророки, згідно з якими, доля Ізраїлю цілком залежить від дотримання Заповіту. Тому, за біблійним переказом, Бог через Ісуса Христа сповнив Новий Заповіт, що є зразком істинного Богооб'явлення.

Віра в існування інших, крім Бога, надприродних істот яскраво втілена в образах біблійної ангіології та демонології. Учення про існування надприродних істот, що можуть бути хтонічними, небесними, зооморфними або антропоморфними, добрими або злими, було дуже поширеним у країнах Стародавнього Сходу (Сирія, Палестина, Єгипет, Месопотамія тощо). На відміну від образів цих сутностей, що їх описано в літературних пам'ятках міфологічного характеру, в Біблії концепція надприродних істот відповідає монотеїстичному контексту Святого Письма. Янголів і демонів створив Бог, тому вони не є рівними йому й не можуть бути самостійними об'єктами поклоніння. Частина цих сутностей є посланцями – “янголами”, створеними, щоб служити Богові. Згідно з біблійною інтерпретацією, янголи беруть участь у найважливіших подіях історії, що їх зумовлює Бог. Наприклад, у Біблії йдеться про те, що саме янгол сповістив Марію про народження Боголюдини Христа: “На шостий місяць послано було янгола Гавриїла від Бога до міста Галилейського, що називався Назарет, до Діви...” (Лк. 1: 26).

У Святому Письмі зафіксовано уявлення про ієрархію янголів. “Адже Він створив усе, що на небесах і на землі... престоли, господства чи начальства, чи власті...” (Кол. 1: 16). Її основу становили херувими і серафими – крилаті антропозооморфні істоти. Деякі “старші янголи” (архангели) отримали власні імена (Михаїл, Гавриїл (Дан. 8: 16; 9: 12)).

Інші істоти в Біблії – супротивники Бога (єврейське “сатана” означає “супротивник”, а грецьке “диявол” – “обмовник”, “наклепник”). Образ Люцифера – уособлення персоніфікованого зла. Язичницькі боги та янголи, що відпали від Бога і почали служити дияволу, перетворилися на демонів. Біблійні образи демонів містять багато хтонічних мотивів: вони населяють “нижній”, “темний” світ, протилежний “небу”. Історію їх походження яскраво описано в книзі Буття (Бут. 6: 1–4).

Уявлення про боротьбу Бога і янголів із сатаною, якого також подано в Біблії як особистість, та уявлення про посередництво янголів між Богом і людиною – невід'ємний компонент біблійного світобачення. Саме в майбутній перемозі Бога над демонічними силами і встановлення Царства Божого на землі – дуже сильна есхатологічна спрямованість Святого Письма.

Надзвичайно яскраві образи Апокаліпсису та майбутнього Царства Божого, описані в Біблії, тісно пов'язані з біблійною концепцією часу. У Біблії взаємодіють лінійна та циклічна моделі часу, проте домінує перша. Символіка лінійного часу та відкритого простору міцно вкорінена в скотарській культурі давніх євреїв [6, с. 125]. Циклічність часу привнесли в Біблію землеробські культури Ханаану. Однак ідея початку часу як початку світу, ідея становлення-тривалості, а також ідея кінця часу як кінця світу є домінантними.

“Світовий час” у Святому Письмі зіставлено з вічністю: Бог перебуває у вічності, над часом і світом, але виявляє себе в часі і в світі. Зіставлення часу і вічності розкрито через специфічне вживання єврейського поняття “олам”, що,

залежно від контексту, може означати або “вічність” як перебування Бога поза часом (Бут. 21: 33; Пс. 93: 2; Іс. 40: 28), або “одвічність” як характеристику речей і процесів, що належать до створеного світу. Це – невизначене, максимально уявлюване минуле (Мал. 3: 4; Ам. 9: 11) та майбутнє (1 Цар. 1: 31; Пс. 45: 6). Саме вживання поняття “олам” у подвійному значенні натякає на те, що паралельне існування часу і вічності має точки перетину, в яких поєднується вічне і тимчасове. Заповіт з Богом, молитви та богослужіння, прихід Месії – усе це події, що відбулися “на перехресті” часу і вічності. Одне з фізичних місць цього перетину – священна гора Синай.

Лінійність часу осмислено в Біблії есхатологічно – як послідовність Божого впливу на світ, коли неповторність “перехресних” подій зумовлює послідовні зміни світового стану. Головна така подія у Святому письмі – якісне преображення світу, що станеться в “останні часи” [1, с. 323]. Біблійна есхатологія, отже, – завершальний компонент уявлення про час та історію. Сутність історії в Біблії змінюється завдяки з’явленню, спокутній жертві та воскресінню Христа. Царство Боже – образ майбутнього ідеального світу та людини, есхатологічна проекція досконалого, упорядкованого світу на створену реальність. Водночас Царство Боже – вічний духовний компонент, що завжди наявний у світі в образі християнської Церкви, а також у душі кожної віруючої людини. Царство Боже виявляється у дії Духу Святого: поширення християнського благовістя, оцерковлення всіх аспектів людського життя, навернені невірних (Рим. 11: 25).

Преображення світу в “останні часи” в Біблії є Божественним упорядкуванням, вибудовою “повноти часів” (наприклад, Еф. 1: 9). Його характеризують грецьким поняттям “ойкономія”, що означало передусім “упорядкування домашнього господарства” (Еф. 3: 9). Божественна “ойкономія” – повнота часу, а також повнота і досконалість світу, що є метою історії та основним змістом “останніх часів”.

Отже, Біблія містить низку яскравих образів, що розкривають її філософсько-релігійний зміст, і водночас є зразком якісної літературно-художньої творчості. Серед ключових біблійних образів – образи Бога, людини, гріха, Заповіту, надприродного світу, а також кінця світу і Царства Божого. Біблійний Бог – єдиний і всемогутній творець природного і надприродного світів і людини. Він – абсолютна особистість, його якості відображено в численних іменах Бога, поданих у тексті Святого Письма. Людина, згідно з Біблією, – дуалістичний образ, що увібрав риси архаїчних релігій Сходу, а також монотеїстичні біблійні уявлення. Людина, передусім, – єдність тваринного і божественного начал. Свою духовну природу вона затьмарила гріхопадінням, що зумовило вихід зі стану гармонії з Богом (джерелом вічного життя) і призвело до смертності людини. Проте Бог дав людині можливість повернутися до досконалого первісного стану наприкінці часів через виконання Заповіту. Ця ідея у трансформованому вигляді наявна в багатьох соціальних і філософських ученнях, зокрема в марксизмі.

Література

1. Головащенко С. Біблієзнавство. Вступний курс. К.: Либідь, 2001.
2. Архипова І. Вплив християнства на твори Дж. Р. Толкієна // Історія релігій в Україні. Науковий щорічник. Книга II. Львів: Логос, 2004. С. 202–206.

3. Щедровицкий Д. Введение в Ветхий Завет. Пятикнижие Моисеево: В 3 т. М.: Теревинф, 2003. Т. 2: Книга Исход. С. 277–602.
4. Армор М. Путеводитель по Библии: Времена, сюжеты. Вена: LogosPress Druckerei Ges.m.b.H, 2001.
5. Фрэзер Дж. Фольклор в Ветхом Завете. М.: ООО “Издательство АСТ”: ЗАО НПП “Ермак”, 2003.
6. Мелетинский Е. Поэтика мифа. М.: Наука, 1976.
7. Филон Александрийский. Толкования Ветхого Завета. М.: Греко-латинский кабинет Ю.А. Шичалина, 2000.
8. Ветхий Завет. Избранные тексты. Интерпретации. Комментарии: Учебное пособие. М.: Высшая школа, 2006.

**THE PHILOSOPHICAL INTERPRETATION
OF THE MAIN BIBLICAL IMAGES IN THE CONTEXT
OF CHRISTIAN WORLD-VIEW**

Olena Andriyenko

Donetsk National University,
Universitetska Str., 24, Donetsk, 83055, Ukraine,
e-mail: elena_andrienko8@mail.ru

Tetyana Andreyeva

Donetsk National University,
Universitetska Str., 24, Donetsk, 83055, Ukraine,
e-mail: andrewal@skif.net

The article is devoted to the philosophical analysis of the main biblical images – God, human, sin, Apocalypses, God’s Kingdom, etc. in the context of the Christian worldview. It is concluded that Bible has not only religious but also philosophical dimension and its images were used in many social and ideological teachings.

Keywords: worldview, Bible, spirituality, human.

Стаття надійшла до редколегії 25.03.2010

Прийнята до друку 14.04.2010